

2023-04-07 Nr. NV-824

ĮSTATYMŲ PROJEKTAI Nr.: TAP-22-2009(3) TAIS-10635(5)		DĖL ASMENŲ, REPRESUOTŲ UŽ PASIPRIEŠINIMĄ OKUPACINIAMS REŽIMAMS, TEISIŲ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. I-180 3, 4, 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, ASMENŲ, NUKENTĖJUSIŲ NUO 1939–1990 METŲ OKUPACIJŲ, TEISINIO STATUSO ĮSTATYMO NR. VIII-342 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	Vidaus reikalų ministerija	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-03-28	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Vidaus reikalų ministerija (VRM) vykdo jai nebūdingą ir su politikos formavimu nesusijusią funkciją – išduoda pažymėjimus apie tremtį. Ši funkcija nesukuria jokios pridėtinės vertės, nes VRM neatlieka jokių papildomų tyrimų, o tą pačią informaciją, kurią gauna iš Lietuvos ypatingojo archyvo (toliau – Archyvas), įformina savo blanku ir pateikia pareiškėjams. Ištremtų asmenų teisių atkūrimo procesas nepagrįstai prailginamas, dubliuojamas.

Archyvas 2019 m. gavo 568, 2020 m. – 680, 2021 m. – 719, 2022 m. I pusmetį – 304 prašymus išduoti tremties faktą patvirtinančius dokumentus. Daugumai besikreipiančių asmenų, nagrinėjant klausimus dėl dvigubos pilietybės išsaugojimo, Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, pensijų skyrimo ir kt., reikia tremties faktą patvirtinančių dokumentų, dalis asmenų renka informaciją šeimos (giminės) istorijai ir jiems reabilitacijos pažymų nereikia.

VRM 2019 m. išdavė 493, 2020 m. – 416, 2021 m. – 359, 2022 m. – 284 tremties pažymėjimus.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Sprendimas atsisakyti VRM nebūdingos, perteklinės funkcijos – pažymėjimų apie tremtį išdavimo – nustatant, kad ištremto asmens teisės atkuriamos pagal Archyvo išduotas pažymas, yra pagrįstas, logiškas ir teisingas, mažina administracinę našą tiek pareiškėjams, tiek VRM.

Įrašymas įstatyme, kad ištremtų asmenų pilietinės teisės atkuriamos Archyvui išdavus pažymą apie tremtį, eliminuos bereikalingų tikrinimų atlikimo prielaidas, o nuostata, kad prašymai ir skundai pateikiami ir nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, užtikrins aiškumą realizuojant savo teises.

Valstybinių pensijų įstatymo patikslinimas, išvardinant kokių institucijų išduotus dokumentus (pažymėjimus, pažymas) pateikę politiniai kaliniai, tremtiniai ar buvę beglobiai vaikai, turi teisę į nukentėjusių asmenų valstybines pensijas, užtikrina aiškumą ir konkretumą.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Funkcijos ir atsakomybės aiškios – ištremtų asmenų teisėms atkurti pakaks Archyvo išduodamų pažymų apie tremtį, o nuostata, kad iki įstatymų įsigaliojimo VRM išduoti pažymėjimai galioja ir yra tinkami, užtikrins sklandų šio pokyčio įgyvendinimą.

Siūloma pakeitimų įsigaliojimo data (2023 m. birželio 1 d.) yra tinkama, paliekama pakankamai laiko priimti įstatymus ir patikslinti susijusius SADM ir ŠMSM įsakymus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nesuderintų pastabų nėra.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

VRM dėl anksčiau pateiktų ir grąžintų įstatymų projektų (buvo siūloma pažymėjimų apie tremtį išdavimo funkciją iš VRM perduoti Archyvu) 2022 m. lapkričio 25 d. organizavo tarpinstitucinį pasitarimą su Archyvo, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro ir Vyriausybės kanceliarijos atstovais, kuriame išdiskutavo VRM išduodamų pažymėjimų atsisakymo klausimą. Patobulinti projektai derinti pakartotinai. Su Kultūros ministerija, Generaline prokuratūra, Lietuvos ypatinguoju archyvu, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centru suderinta be pastabų. Su Teisingumo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe suderinta darbo tvarka.

PAŽYMĄ PARENGĖ	Daiva Buivydaitė-Garbštienė
	Socialinės politikos grupė, Pavaduojanti A. Gratulevičienę